

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji Europejskiej do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Plan działań na rzecz równości kobiet i mężczyzn 2006 — 2010

COM(2006) 92 wersja ostateczna

(2006/C 318/29)

Dnia 1 marca 2006 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej.

Sekcja ds. Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 13 lipca 2006 r. Sprawozdawcą była Grace ATTARD.

Na 429. sesji plenarnej w dniach 13 — 14 września 2006 r. (posiedzenie z dnia 13 września 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 175 do 11 — 9 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Komitet przyjmuje z zadowoleniem polityczną wolę Komisji w kwestii utrzymania wysokiego priorytetu równości kobiet i mężczyzn w jej planie działań na lata 2006 — 2010. Komitet docenia osobiste zaangażowanie przewodniczącego Barroso w sprawę jego przyjęcia i zgadza się co do znaczenia, jakie ma zaangażowanie wszystkich zainteresowanych podmiotów w realizację priorytetów tego planu.

1.2 Komitet:

- uznaje, że do zwiększenia udziału pracujących kobiet niezbędne są wspólne priorytety w kwestii koordynacji polityk zatrudnienia;
- uważa, że na rządach państw członkowskich, krajowych organach odpowiedzialnych za zapewnienie równego statusu kobiet i mężczyzn oraz partnerach społecznych we wszystkich państwach członkowskich ciąży obowiązek zagwarantowania, by wprowadzane systemy płac nie powodowały dyskryminacji płacowej ze względu na płeć;
- zaleca, aby w odniesieniu do kobiet-przedsiębiorców realizowane strategie były nastawione na poprawę dostępu kobiet do kredytów i usług bankowych;
- zaleca aby krajowe programy nauczania obejmowały naukę przedsiębiorczości na poziomie średnim i wyższym, zwłaszcza wśród kobiet, oraz aby podejmować kroki na rzecz zwiększenia liczby kobiet wśród absolwentów kierunków naukowo-technicznych w celu zwalczania różnic w zatrudnieniu pomiędzy płciami, obecnych w takich technicznych dziedzinach jak inżynieria i usługi związane z technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi;
- proponuje, aby zintensyfikować strategie w odniesieniu do równości kobiet i mężczyzn w zakresie opieki społecznej i walki z ubóstwem, by zapewnić uwzględnienie przez systemy podatkowe i systemy opieki społecznej potrzeb kobiet zagrożonych ubóstwem, w szczególności samotnych matek; potrzeba także konkretnych propozycji działań mają-

cych na celu zachęcenie rodziców samotnie wychowujących dzieci do zdobywania umiejętności poszukiwanych na rynku, które ułatwią im znalezienie pracy;

- uważa, że narodowe strategie opieki zdrowotnej i długoterminowej powinny obejmować zintegrowane kierunki polityki, których celem jest ochrona zdrowia kobiet w miejscu pracy;
- wzywa do staranniejszego rozważenia, zbadania i analizy wpływu żądań w sprawie opiekowania się innymi osobami i wynikającego stąd obciążenia dla fizycznego i psychicznego zdrowia kobiet;
- uważa, że w odniesieniu do opieki zdrowotnej należy zastosować otwartą metodę koordynacji, która powinna obejmować cele w zakresie równości kobiet i mężczyzn;
- zauważa zjawisko feminizacji migracji i zaleca włączanie problematyki równości płci do głównego nurtu polityki i działań UE w każdej fazie procesu migracji;
- uznaje znaczenie rozwijanych działań, w tym ustanowienia szczegółowych celów i wskaźników dla zapewnienia opieki nad dziećmi i pozostającymi na utrzymaniu osobami starszymi i niepełnosprawnymi;
- zaleca wprowadzenie celów i terminów ich realizacji odnośnie do zwiększenia udziału kobiet we wszystkich formach podejmowania decyzji;
- zaleca opracowanie europejskiego planu działania w sprawie przemocy przeciwko kobietom;
- wzywa państwa członkowskie do wprowadzenia rozwiązań w celu przyznania kobietom — ofiarom handlu ludźmi w celu wykorzystania seksualnego — większych praw i wsparcia;
- zaleca opracowanie ogólnoeuropejskich działań uświadamiających na temat braku akceptacji dla zachowań seksistowskich i poniżającego przedstawiania kobiet w mediach;

- uważa, że państwa członkowskie powinny zagwarantować, że komercyjne przekazy audiowizualne pozbawione będą wszelkich treści dyskryminujących ze względu na rasę, płeć lub narodowość, zgodnie z zaleceniami zaproponowanej przez Komisję dyrektywy w sprawie koordynacji niektórych przepisów dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej ⁽¹⁾;
- zaleca wprowadzenie w instytucjach szkolących pracowników mediów modułów szkoleniowych uwzględniających równouprawnienie płci oraz silnych mechanizmów mających na celu zapewnienie równowagi płci na wszystkich poziomach podejmowania decyzji w branży medialnej;
- zaleca, by w kontekście polityki rozwoju UE kobiety miały odpowiedni dostęp do unijnej pomocy finansowej, przekazywanej zwłaszcza w ramach krajowych programów realizowanych przez organizacje kobiece;
- wzywa do tego, aby polityka Biura Pomocy Humanitarnej Komisji Europejskiej (ECHO) traktowała w sposób priorytetowy pomoc, w tym także finansową, dla kobiet, które doświadczyły przemocy uwarunkowanej płcią, popełnionej w okresach konfliktów zbrojnych;
- uważa, że lepsze zarządzanie w zakresie równości płci ma kluczowe znaczenie dla powodzenia planu działania oraz zaleca wzmocnienie mechanizmów dialogu i konsultacji ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim, w szczególności z organizacjami kobiecymi na szczeblu krajowym;
- wzywa do ustanowienia w Komisji Europejskiej w ramach Dyrekcji Generalnej ds. Budżetu grupy roboczej ds. sporządzania budżetu pod kątem płci oraz dokonywania corocznej, odrębnej oceny wpływu budżetu UE z perspektywy płci.

2. Uzasadnienie

2.1 Streszczenie Komunikatu Komisji Europejskiej

2.1.1 UE dokonała znaczących postępów w osiągnięciu równości płci dzięki prawodawstwu w dziedzinie równego traktowania kobiet i mężczyzn, włączaniu tej problematyki do głównego nurtu życia politycznego i społecznego, konkretnym rozwiązaniom na rzecz wspierania kobiet, programom działań, dialogowi społecznemu i dialogowi ze społeczeństwem obywatelskim. Tym niemniej nierówności pozostają znaczne i mogą ulec pogłębieniu w związku z zaostreniem się światowej konkurencji gospodarczej, wymagającym coraz bardziej dyspozycyjnej i mobilnej siły roboczej. Sytuacja taka może wpływać szczególnie na kobiety, które często zmuszone są do wyboru pomiędzy posiadaniem dzieci a karierą z uwagi na brak elastycznej organizacji czasu pracy i możliwości opieki nad dziećmi, pokutowanie stereotypów związanych z płcią oraz niewspółmierny udział mężczyzn w obowiązkach rodzinnych.

⁽¹⁾ Wniosek w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę Rady 89/552/EWG w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej (COM(2005) 646 końcowy)
URL: http://ec.europa.eu/comm/avpolicies/docs/reg/modernisation/proposal_2005/com2005-646-final-en.pdf

2.1.2 Plan Komisji wyszczególnia sześć priorytetowych obszarów działań na rzecz równości płci na lata 2006 — 2010:

- równą niezależność ekonomiczną kobiet i mężczyzn;
- pogodzenie życia prywatnego i zawodowego;
- równe uczestnictwo w podejmowaniu decyzji;
- wykorzenianie wszelkich form przemocy uwarunkowanej płcią;
- eliminowanie stereotypów związanych z płcią;
- propagowanie równości płci w stosunkach zewnętrznych oraz w polityce rozwoju.

W każdym z obszarów określone zostały cele i formy działania. Komisja nie może zrealizować tych celów samodzielnie, ponieważ odpowiedzialność za działania, jak w wielu innych obszarach, spoczywa na państwach członkowskich. Tak więc wspomniany plan zobowiązuje Komisję do przewodnictwa w realizacji agendy działań na rzecz równości płci i równoczesnego umacniania partnerskich stosunków z państwami członkowskimi i innymi zainteresowanymi stronami.

2.1.3 W celu poprawy zarządzania na rzecz równości płci Komisja ustanawia także pewną liczbę kluczowych działań i zobowiązuje się do ścisłego monitorowania postępów.

2.2 Uwagi ogólne

2.2.1 Komitet przyjmuje z zadowoleniem polityczną wolę Komisji w kwestii utrzymania ważnego miejsca równości kobiet i mężczyzn w jej planie działań na lata 2006 — 2010. EKES docenia osobiste zaangażowanie przewodniczącego Barroso w sprawę jego przyjęcia i zgadza się co do znaczenia zaangażowania wszystkich zainteresowanych podmiotów w realizację priorytetów tego planu.

2.2.2 Równość płci stanowi prawo podstawowe, wspólną wartość UE oraz państw członkowskich i jest koniecznym warunkiem realizacji przez UE celów związanych ze wzrostem gospodarczym, zatrudnieniem i spójnością społeczną, będących fundamentami agendy lizbońskiej. EKES popiera strategię planu działania w oparciu, z jednej strony, o zasadę dwoistego traktowania równości płci, tzn. propagowanie równości płci we wszelkich obszarach polityki i działania, zaś z drugiej strony o konkretne działania.

2.2.3 Postępy kobiet, także w obszarach kluczowych dla strategii lizbońskiej, takich jak edukacja czy badania naukowe, nie znalazły dotychczas pełnego odzwierciedlenia w ich pozycji na rynku pracy. Jest to marnotrawstwo potencjału ludzkiego, na jakie UE nie może sobie pozwolić. Jednocześnie niski odsetek urodzeń oraz kurczącej się potencjał siły roboczej zagrażają politycznej i gospodarczej pozycji UE.

2.2.4 Komitet przyjmuje także z zadowoleniem cel Komisji, jakim jest eliminowanie uwarunkowanych płcią zjawisk przemocy i handlu ludźmi. Zjawiska te stanowią bariery w osiągnięciu równości kobiet i mężczyzn oraz pogwałcenie praw ludzkich kobiet.

2.2.5 Poza tym EKES wspiera zaangażowanie Komisji w rozwiązywanie globalnych problemów oraz w zapewnianie praw ludzkich kobiet i ich włączanie do wszystkich odpowiednich obszarów polityki zewnętrznej, działań i programów UE.

2.3 Uwagi szczegółowe do części I: priorytetowe obszary działań na rzecz równości płci

2.3.1 Powodzenie działań w priorytetowych obszarach określonych w planie działania wymaga zintegrowanych strategii oraz zagwarantowania, że równość kobiet i mężczyzn zostanie wyraźnie określona i zawarta we wszystkich obszarach polityki odpowiednio na szczeblu UE i szczeblu krajowym. Należy wzmocnić mechanizmy i środki UE w celu zapewnienia skutecznego włączania problematyki płci do głównego nurtu życia społecznego i politycznego na szczeblu krajowym, jak to określa Europejski Pakt na rzecz Równości Płci, przyjęty na wiosennym posiedzeniu Rady Europejskiej w 2006 r.

2.3.2 Potrzebne jest konkretne monitorowanie planu działania we współpracy z państwami członkowskimi. Jakkolwiek istnieją już wskaźniki monitorowania postępu, istotne znaczenie ma opracowanie porównywalnych danych na poziomie UE.

2.3.3 Zapewnienie kobietom i mężczyznom równej niezależności ekonomicznej

2.3.3.1 Realizacja celów strategii lizbońskiej w zakresie zatrudnienia

2.3.3.1.1 Wyznaczony w Lizbonie docelowy poziom zatrudnienia kobiet w 2010 r. wynosi 60%. Jednakże pomimo zobowiązań poczynionych przez państwa członkowskie w odniesieniu do strategii lizbońskiej, agendy na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz istnienia w UE wiążącego zestawu zasad dotyczących zatrudnienia, wciąż istnieją znaczne nierówności pomiędzy płciami. Poziom zatrudnienia kobiet jest niższy niż mężczyzn (55,7% w porównaniu z 70% wśród mężczyzn), a w przypadku kobiet w wieku 55 — 64 lat jest on znacznie niższy (31,7%). Ponadto odsetek bezrobotnych kobiet (9,7%) przewyższa analogiczny wskaźnik notowany wśród mężczyzn (7,8%). Powinno się zaakcentować wymiar równości płci w strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia.

2.3.3.1.2 Komisja koncentruje się na przestrzeganiu prawodawstwa w dziedzinie równego traktowania płci oraz skutecznym wykorzystaniu nowych funduszy strukturalnych i motywowaniu do pracy zarobkowej, w szczególności poprzez zindywidualizowanie uprawnień związanych z systemem podatkowym i systemem świadczeń. EKES przyjmuje z zadowoleniem utworzenie Europejskiego Instytutu ds.

Równości Mężczyzn i Kobiet, jednak do jego skutecznego finansowania potrzeba odpowiednich zasobów ludzkich i finansowych⁽²⁾.

2.3.3.1.3 Komitet uznaje, że do zwiększenia udziału pracujących kobiet niezbędne są wspólne priorytety w zakresie koordynacji polityk zatrudnienia. Oceniając krajowe programy reform, Komisja musi dopilnować, by zwalczanie różnic w zatrudnieniu pomiędzy płciami znalazło się na pierwszym planie oraz zapewnić podjęcie niezbędnych działań.

2.3.3.1.4 Komitet uważa, że na rządach państw członkowskich, krajowych organach odpowiedzialnych za zapewnienie równego statusu kobiet i mężczyzn oraz partnerach społecznych we wszystkich państwach członkowskich ciąży obowiązek zagwarantowania, by wprowadzane systemy płac nie powodowały dyskryminacji płacowej ze względu na płeć.

2.3.3.1.5 Komitet jest zaniepokojony faktem, że pewne nowe formy organizacji pracy mogą przynieść wyzysk pracowników oraz częste zatrudnianie kobiet na stanowiskach, których przyszłość jest niepewna i zdecydowanie uważa, że powinna istnieć równowaga pomiędzy elastycznością a bezpieczeństwem zatrudnienia.

EKES uważa, że dostępność wiarygodnych i porównywalnych danych z podziałem według płci dotyczących zatrudniania kobiet niepełnosprawnych ma zasadnicze znaczenie dla ich integracji na rynku pracy.

2.3.3.2 Znoszenie różnic w płacy kobiet i mężczyzn

2.3.3.2.1 Pomimo istnienia prawodawstwa UE dotyczącego równej płacy dla kobiet i mężczyzn, kobiety otrzymują średnio o 15% niższe wynagrodzenie⁽³⁾, a nierówność ta zmniejsza się znacznie wolniej od analogicznej dysproporcji w sferze zatrudnienia. Trwałość tego zjawiska wynika z bezpośredniej i pośredniej dyskryminacji kobiet, nierówności strukturalnych — w rodzaju segregacji sektorowej, zawodowej i obejmującej modele wykonywanej pracy, przerw w karierze zawodowej spowodowanych opieką nad dziećmi i innymi członkami rodziny, dostępu do edukacji i szkoleń oraz nierównych systemów oceny i wynagradzania — a także ze stereotypów. Zasoby techniczne, personalne i finansowe, zwłaszcza w nowych państwach członkowskich, nie są zawsze wystarczające.

2.3.3.2.2 Komisja, w swoim przyszłym komunikacie w sprawie różnic w płacy kobiet i mężczyzn oraz zaangażowania partnerów społecznych powinna zapewnić większą spójność krajowych przepisów legislacyjnych w dziedzinie równego statusu kobiet i mężczyzn oraz łatwiejszy dostęp do możliwości dochodzenia zadośćuczynienia.

⁽²⁾ Opinia EKES-u z dnia 28.9.2005 r. w sprawie: „Utworzenie Europejskiego Instytutu ds. Równości Mężczyzn i Kobiet”, sprawozdawca: Dana ŠTECHOVÁ (DzU C 24, 31.1.2006, s. 29-33)

URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?textfield=24&year=2006&Submit=Search&serie=C>

⁽³⁾ Rozbieżność nieskorygowana (brutto)

2.3.3.3 Kobiety-przedsiębiorcy

2.3.3.3.1 Kobiety stanowią przeciętnie 30 % przedsiębiorców w UE. Często napotykać one większe niż mężczyźni przeszkody w podejmowaniu działalności gospodarczej i uzyskiwaniu funduszy i dostępu do szkoleń. Unijny plan działania w dziedzinie przedsiębiorczości powinien być dalej wdrażany i w większym stopniu uwzględniać aspekt płci. Konieczne jest wspieranie przedsiębiorczości, informowanie oraz pomoc w zakładaniu i rozwoju działalności gospodarczej przy zastosowaniu szeregu metod, w tym łatwiejszego dostępu do funduszy na zakładanie nowych firm. Realizowane strategie powinny poprawić dostęp kobiet do kredytów i usług bankowych. Ponadto kobiety-przedsiębiorcy powinny mieć możliwość tworzenia sieci współpracy z instytucjami finansowymi w celu wypracowania odpowiednio dostosowanych pakietów pomocy, zwłaszcza w odniesieniu do mikrofinansowania.

2.3.3.3.2 Krajowe programy nauczania powinny obejmować naukę przedsiębiorczości na poziomie średnim i wyższym, zwłaszcza wśród kobiet, w celu tworzenia klimatu sprzyjającego udziałowi kobiet w wymyślaniu innowacyjnych rozwiązań w tej dziedzinie. Jednakże nie wszystkie kobiety są zainteresowane pracą na własny rachunek. Dlatego też krajowe programy nauczania powinny informować studentów o ich prawach dotyczących zatrudnienia oraz zachęcać ich do podejmowania pracy w sektorach „nietradycyjnych”.

2.3.3.3.3 Określona, lecz zintegrowana polityka w zakresie przedsiębiorczości kobiet mogłaby okazać się szczególnie użyteczna w zwalczaniu różnic w zatrudnieniu pomiędzy płciami, obecnych w takich technicznych dziedzinach jak inżynieria, usługi związane z technologiami informacyjnymi i komunikacyjnymi oraz w pracy na stanowiskach wymagających wysokich kwalifikacji.

2.3.3.4 Równość płci w systemach zabezpieczeń społecznych oraz w zwalczaniu ubóstwa

2.3.3.4.1 Systemy opieki społecznej powinny niwelować czynniki zniechęcające kobiety i mężczyzn do aktywności na rynku pracy, umożliwiając im gromadzenie indywidualnych uprawnień emerytalnych. Kobiety powinny mieć możliwość skorzystania z praw emerytalnych i powinno się znaleźć alternatywne modele gwarantujące kobietom takie uprawnienie. Kobiety są częściej zagrożone skróceniem bądź przerwaniem kariery zawodowej, co powoduje uszczerpkowanie ich uprawnień w porównaniu do tych, które przysługują mężczyznom. Zwiększa się tym samym ryzyko zubożenia — w szczególności samotnych rodziców, kobiet w starszym wieku lub pracujących w przedsiębiorstwach rodzinnych, np. w gospodarstwach rolnych, w sektorze rybołówstwa, a także w handlu i przemyśle. Państwa członkowskie powinny także zapewnić imigrantkom pracującym w tych sektorach ochronę przed wyzyskiem.

2.3.3.4.2 Powinno się zintensyfikować strategie mające zapewnić kobietom zagrożonym ubóstwem — zarówno na rynku pracy, jak i poza nim — zdobycie umiejętności poszukiwanych na rynku, które zagwarantują im przyszłą niezależność finansową (*).

(*) Opinia EKES-u z dnia 29.9.2005 r. w sprawie ubóstwa kobiet w Europie, sprawozdawca: Brenda KING (DzU C 24 z 31.1.2006, s. 95-101),
URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOhtml.do?textfield=24&year=2006&Submit=Search&serie=C>

2.3.3.4.3 Komitet proponuje intensyfikację działań odnoszących się do równości kobiet i mężczyzn w zakresie opieki społecznej i walki z ubóstwem w celu uwzględnienia przez systemy podatkowe i systemy opieki społecznej potrzeb kobiet zagrożonych ubóstwem, w szczególności samotnych matek. Potrzeba konkretnych propozycji polityk mających na celu zachęcenie rodziców samotnie wychowujących dzieci do zdobywania umiejętności poszukiwanych na rynku, które ułatwią im znalezienie pracy. W szczególności w niektórych państwach członkowskich odczuwa się wyraźną potrzebę zwiększenia niewielkiej obecnie różnicy pomiędzy wysokością zasiłku dla bezrobotnych powiększonego o zasiłki na osoby pozostające na utrzymaniu, a wysokością płacy minimalnej.

2.3.3.4.4 W praktyce, zwiększenie atrakcyjności zatrudnienia nie powinno ograniczać się jedynie do pakietu wynagrodzeń, ale powinno także zawierać elementy pozapłacowe, takie jak elastyczność zatrudnienia i możliwości szkolenia dla słabo wykwalifikowanych pracowników. Powinno się również rozważyć możliwość uruchomienia odpowiednio dotowanych przedszkoli dla rodzin zagrożonych ubóstwem — tak niepełnych, jak i pełnych — z dwojgiem lub większą liczbą dzieci.

2.3.3.4.5 Zagrożenie ubóstwem jest największe w przypadku gospodarstw domowych osób samotnie wychowujących dzieci (35 % średniej w Unii), z czego 85 % stanowią gospodarstwa domowe prowadzone przez kobiety. Kobiety w wieku powyżej 65 lat są także w poważnym stopniu zagrożone ubóstwem. Kobietom o niskich kwalifikacjach grozi utrata pracy przed osiągnięciem wieku emerytalnego.

2.3.3.5 Dostrzeganie aspektu płci w ochronie zdrowia

2.3.3.5.1 Kobiety i mężczyźni narażeni są na zagrożenia zdrowotne i schorzenia właściwe każdej z płci, przy czym odmienne są także zagadnienia i praktyki mające wpływ na ich stan zdrowia. Dotyczy to kwestii związanych ze środowiskiem naturalnym, takich jak np. problem środków chemicznych, którym zajmuje się propozycja REACH, a także pestycydów przedostających się z organizmu matki do organizmu dziecka w czasie karmienia piersią. Prowadzone dotąd badania medyczne i liczne normy bezpieczeństwa i higieny pracy odnoszą się w większym stopniu do środowisk pracy zdominowanych przez mężczyzn. Wskazane jest pogłębienie wiedzy w tej dziedzinie i dalszy rozwój narzędzi statystycznych i wskaźników również z punktu widzenia kobiet.

2.3.3.5.2 W kontekście działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy kobiet w dziedzinach, w których są one najliczniej reprezentowane, narodowe strategie opieki zdrowotnej i długoterminowej powinny obejmować zintegrowane polityki, które zajmują się ochroną zdrowia kobiet pracujących w rolnictwie oraz ogólnie kobiet w rodzinach rolniczych, a także występowaniem stale powtarzającego się wysiłku związanego z pracą w przemyśle. Powinny one także obejmować informowanie i edukację na rzecz partnerstwa i przejmowania inicjatywy.

2.3.3.5.3 Ponadto EKES wzywa do dokładnego uwzględnienia, zbadania i przeanalizowania wpływu obowiązku opieki nad innymi osobami i wynikającego stąd obciążenia dla fizycznego i psychicznego zdrowia kobiet.

2.3.3.5.4 Komitet zgadza się z celami UE w dziedzinie równości kobiet i mężczyzn i uważa, że w odniesieniu do opieki zdrowotnej należy zastosować otwartą metodę koordynacji, która powinna obejmować cele w zakresie równości kobiet i mężczyzn, a także wzmocnienie programów profilaktycznych. Istnieje potrzeba zintensyfikowania inicjatyw biorących pod uwagę aspekt płci, które poruszają kwestię chorób przenoszonych drogą płciową (w tym HIV/AIDS) oraz kwestie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego.

2.3.3.6 Zwalczanie zwielokrotnionej dyskryminacji, szczególnie w odniesieniu do kobiet imigrujących oraz należących do mniejszości etnicznych

2.3.3.6.1 Sytuacja kobiet należących do grup znajdujących się w niekorzystnym położeniu jest często gorsza niż sytuacja mężczyzn z tych samych grup. Częstokroć ulegają one zwielokrotnionej dyskryminacji. Należy propagować równość płci w ramach polityki migracyjnej i integracyjnej w celu zagwarantowania kobietom należnych im praw i udziału w życiu społecznym, aby w pełni wykorzystywały one swój potencjał zawodowy i miały łatwiejszy dostęp do edukacji i szkoleń.

2.3.3.6.2 Komitet wyraża ubolewanie, że cele programu haskiego, przyjęte przez Radę Europejską z zamiarem ich realizacji w dziedzinie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w okresie 2005 — 2010, nie zajmują się szczególnie sytuacją migrujących kobiet. EKES dostrzega zjawisko feminizacji migracji i zaleca włączanie problematyki płci do głównego nurtu polityki i działań UE w każdej fazie procesu migracji, w szczególności w fazie przyjęcia i integracji ze społeczeństwem kraju przyjmującego.

2.3.3.6.3 Transpozycja i wdrożenie istniejących instrumentów odnoszących się do azylu, w szczególności ochrony tymczasowej i minimalnych standardów dotyczących przyjmowania osób poszukujących azylu, są zgodne z wymogami wynikającymi z międzynarodowych konwencji dotyczących praw człowieka i z Konwencji genewskiej z 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców. Ponadto polityka azylowa powinna odzwierciedlać charakter uwarunkowanego płcią prześladowania kobiet, które z tego powodu uciekają ze swoich krajów.

2.3.3.7 Kluczowe działania określone przez Komisję w tej dziedzinie

2.3.3.7.1 Komitet popiera główne działania ustanowione przez Komisję, zwłaszcza dające priorytet monitorowaniu i wzmacnianiu pozycji problematyki płci w głównym nurcie życia politycznego i społecznego. Komitet zgadza się z inicjatywami mającymi na celu usprawnienie otwartej metody koordynacji obejmującej m.in. integrację społeczną, emerytury, opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową, przy czym w centrum uwagi powinno się tu znajdować propagowanie równouprawnienia mężczyzn i kobiet (°).

(°) Patrz pkt 5.2.2. opinii EKES-u z 20 kwietnia 2006 r. dotyczącej strategii otwartej koordynacji w zakresie ochrony społecznej, sprawozdawca: Jan OLSSON (DzU C 185 z 8.8.2006, s. 87)
URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?year=2006&serie=C&textfield2=185&Submit=Search>

2.3.4 Ułatwienie godzenia życia rodzinnego i prywatnego z pracą

2.3.4.1 Komitet uznaje znaczenie rozwijanych działań, w tym ustanowienia szczegółowych celów i wskaźników dla zapewnienia instytucji świadczących opiekę nad dzieckiem od urodzenia do momentu osiągnięcia wieku szkolnego oraz przystępnych cenowo i dostępnych możliwości opieki nad innymi osobami pozostającymi na utrzymaniu, gdyż rzutuje to bezpośrednio na udział kobiet w płatnym zatrudnieniu. Powinno się także wprowadzić zajęcia pozalekcyjne dla dzieci w całym okresie ich obowiązku szkolnego, dostosowane do czasu pracy rodziców.

2.3.4.2 Komitet uznaje znaczenie uzyskania równowagi pomiędzy życiem osobistym i zawodowym i zgadza się, że zalety elastycznej organizacji czasu pracy w dalszym ciągu nie są wykorzystywane w takim stopniu, w jakim powinno to mieć miejsce. EKES jest zaniepokojony faktem, że pewne nowe formy organizacji pracy mogą przynieść wyzysk pracowników oraz częste zatrudnianie kobiet na stanowiskach, których przyszłość jest niepewna i zdecydowanie uważa, że powinna istnieć równowaga pomiędzy elastycznością a bezpieczeństwem zatrudnienia.

2.3.4.3 Komitet uznaje znaczenie uzyskania równowagi pomiędzy życiem prywatnym a pracą kobiet i mężczyzn (°). Dzielenie obowiązków domowych i obowiązków związanych z opieką powinno zmienić się w sposób zapewniający równe obciążenie kobiet i mężczyzn tymi obowiązkami. Rola mężczyzn w gospodarstwie domowym powinna ulec wzmocnieniu. Ponadto, w kontekście obecnej dyskusji w sprawie przeglądu dyrektywy dotyczącej czasu pracy występuje potrzeba ustanowienia harmonogramów czasu pracy, które byłyby pod względem społecznym zgodne z obowiązkami rodzinnymi.

EKES uznaje znaczenie opracowywanych rozwiązań, w tym ustanowienia szczegółowych celów i wskaźników, dla zapewnienia opieki nad dziećmi i pozostającymi na utrzymaniu osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

2.3.5 Propagowanie równego uczestnictwa kobiet i mężczyzn w procesie decyzyjnym

2.3.5.1 Niedostateczne uczestnictwo kobiet w polityce, w procesie podejmowania decyzji gospodarczych oraz w nauce i technologii jest problemem, który nie jest skutecznie eliminowany. Proponowane przez Komisję kluczowe działania mają na celu walkę z tym stanem rzeczy, niezgodnym z zasadami demokracji. Jednak zaangażowanie państw członkowskich w niezbędne działania jest wciąż bardzo słabe. Segregacja jest wciąż widoczna zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Kobiety zajmują niewiele stanowisk najwyższego szczebla i stanowisk kierowniczych w obu sektorach.

(°) Rezolucja Rady oraz ministrów pracy i polityki społecznej z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie zrównoważonego udziału kobiet i mężczyzn w życiu rodzinnym i zawodowym (2000/C218/02);
URL: <http://europa.eu.int/infonet/library/m/2000c21802/en.htm>

2.3.5.2 Dlatego też Komitet zaleca wprowadzenie celów związanych z równością i terminów ich realizacji z myślą o większym udziale kobiet we wszystkich formach podejmowania decyzji ponieważ uważa, że mogłoby to skutecznie zwiększyć uczestnictwo kobiet w kierowaniu polityką, w podejmowaniu decyzji gospodarczych, nauce i technologii.

2.3.5.3 Ponadto wszystkie instytucje europejskie powinny skutecznie realizować pozytywne działania na wszystkich szczeblach, na których kobiety nie są dostatecznie reprezentowane przy podejmowaniu decyzji, zgodnie z art. 1 lit. d (77) 96 Regulaminu pracowniczego urzędników Wspólnot Europejskich z dnia 1 maja 2004 r. (7) Powinno się regularnie monitorować i publikować wyniki stosowania pozytywnych środków działania.

2.3.6 Wykorzenienie uwarunkowanych płcią zjawisk przemocy i handlu ludźmi

2.3.6.1 Komisja stawia sobie za cel zwalczanie wszelkiego rodzaju przejawów przemocy. Kobiety są najczęstszymi ofiarami przemocy uwarunkowanej płcią. EKES niedawno podjął tę kwestię w opinii z inicjatywy własnej w sprawie przemocy domowej wobec kobiet (8). Przemoc domowa wobec kobiet utrudnia ich społeczną integrację, a zwłaszcza ich integrację na rynku pracy, czego wynikiem jest marginalizacja, ubóstwo oraz zależność finansowa i materialna. Istnieje potrzeba opracowania europejskiego planu działania w sprawie przemocy wobec kobiet.

2.3.6.2 Problemu handlu ludźmi nie można traktować w oderwaniu od innych zjawisk. Jest on bowiem integralną częścią przestępczości zorganizowanej i wymaga współpracy wszystkich państw członkowskich nad bardziej spójną polityką bezpieczeństwa i wspólnymi ramami prawnymi, co umożliwi skuteczniejsze działania w tym zakresie. Cele UE w tej dziedzinie zostały określone w programie haskim (9) oraz Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (10). EKES przyjął opinię, w której podkreśla znaczenie skutecznej polityki bezpieczeństwa chroniącej obywateli żyjących w społeczeństwie wolnym i otwartym, opartym na zasadach sprawiedliwości, w ramach państwa prawa (11).

(7) Patrz: http://www.europa.eu.int/comm/dgs/personnel_administration/statut/tocen100.pdf

(8) Opinia EKES-u z dnia 16.3.2006 r. w sprawie przemocy domowej wobec kobiet (sprawozdawca: Renate HEINISCH, DzU C 110 z 9.5.2006, s. 89)

URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?year=2006&serie=C&textfield2=110&Submit=Search>

(9) Patrz: http://ec.europa.eu/justice_home/news/information_dossiers/the_hague_priorities/index_en.htm

(10) Patrz: http://www.unodc.org/unodc/crime_cicp_convention.html

(11) Opinia EKES-u z dnia 15.12.2005 r. w sprawie komunikatu Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego: Program haski: dziesięć priorytetów na najbliższe pięć lat — Partnerstwo na rzecz odnowy europejskiej w dziedzinie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości (sprawozdawca: Luis Miguel PARIZA CASTAÑOS, CESE 1504/2005)

URL: <http://eur-lex.europa.eu/JOIndex.do?year=2006&serie=C&textfield2=65&Submit=Search>

2.3.6.3 Kobiety, które stały się przedmiotem handlu nie powinny podlegać przymusowej deportacji, gdyż kobietom zmuszonym do powrotu w kraju pochodzenia może grozić niebezpieczeństwo ze strony handlarzy. Powinno im natomiast przysługiwać prawo pobytu w kraju, do którego zostały sprowadzone, przy jednoczesnym wprowadzeniu odpowiednich zabezpieczeń przeciwko nadużywaniu takiego prawa.

2.3.6.4 Komitet wzywa państwa członkowskie do wprowadzenia rozwiązań w celu przyznania kobietom — ofiarom handlu ludźmi w celu wykorzystania seksualnego — większych praw i wsparcia. Należy podjąć kroki na rzecz przeciwdziałania wzrostowi popytu na usługi seksualne poprzez nasilenie kampanii uświadamiającej skierowanej zwłaszcza do klientów. Powinno to być częścią szerszej inicjatywy edukacyjnej mającej na celu zwiększenie dostępu do alternatywnego zatrudnienia i finansowania.

2.3.6.5 Państwa członkowskie powinny rozważyć wprowadzenie sankcji karnych wobec nabywców usług seksualnych albo, przynajmniej, zapewnienie większej ochrony ofiarom handlu ludźmi w celu wykorzystania seksualnego lub osobom zamieszkanym w ten proceder wbrew własnej woli.

2.3.7 Eliminowanie społecznych stereotypów związanych z płcią

2.3.7.1 EKES podziela stanowisko Komisji, że media odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu postaw i zachowań. Proponowane działania mające na celu eliminowanie stereotypów związanych z płcią w edukacji, kulturze, na rynku pracy i w mediach dotyczą tych kwestii i ukierunkowują działania państw członkowskich.

2.3.7.2 Uznając fakt, iż w przypadku kobiet dostęp do mediów, a zwłaszcza do stanowisk decyzyjnych jest w dalszym ciągu ograniczony, Komitet zgadza się, że należy stworzyć politykę w odniesieniu do równości kobiet i mężczyzn w aspekcie mediów. Dlatego też EKES zaleca:

- (a) opracowanie ogólnoeuropejskich działań uświadamiających na temat braku akceptacji dla zachowań seksistowskich i poniżającego przedstawiania kobiet w mediach;
- (b) zgodnie z zaleceniami zaproponowanej przez Komisję dyrektywy w sprawie koordynacji niektórych przepisów dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej, państwa członkowskie powinny zagwarantować, że komercyjne przekazy audiowizualne pozbawione będą wszelkich treści dyskryminujących ze względu na rasę, płeć lub narodowość (12);
- (c) zachęcanie do wprowadzenia w instytucjach szkolących pracowników mediów modułów szkoleniowych uwzględniających równouprawnienie płci, przy jednoczesnym wypracowaniu silnych mechanizmów mających na celu zapewnienie równowagi płci na wszystkich poziomach podejmowania decyzji w przemyśle medialnym;

(12) COM (2005) 646 końcowy; patrz przypis 2

(d) rozwój publicznej radiofonii i telewizji jako niezależnego instrumentu medialnego wykonującego misję publiczną w celu ochrony praw człowieka i równości kobiet i mężczyzn.

2.3.7.3 Komitet popiera proponowane zwiększanie świadomości poprzez plan Komisji na rzecz „demokracji, dialogu i debaty”⁽¹³⁾ („Plan D”) oraz powiązane z nim działania organizowane przez odpowiednie przedstawicielstwa w państwach członkowskich.

2.3.8 Propagowanie równości płci poza granicami UE

2.3.8.1 Komitet wyraża poparcie dla roli, jaką Komisja przyjęła na siebie w promowaniu praw kobiet w kontekście międzynarodowym.

2.3.8.2 Polityka zewnętrzna i polityka rozwoju UE muszą uwzględniać fakt, iż kobiety odgrywają kluczową rolę w procesie przezwyciężania ubóstwa, a ich uprawnienia w sensie ekonomicznym, edukacyjnym, politycznym i seksualnym oddziałują nie tylko na nie same, ale także ich rodziny i środowisko.

2.3.8.3 Ponadto Unia Europejska musi zagwarantować, iż problematyka potrzeb i perspektyw kobiet włączana będzie do głównego nurtu życia społecznego i politycznego, a także monitorowanie tych zagadnień zarówno na szczeblu krajowym, jak i wspólnotowym. Musi ona również zapewnić kobietom odpowiedni dostęp do unijnej pomocy finansowej w kontekście polityki pomocy na rzecz rozwoju prowadzonej przez UE.

2.3.8.4 W sytuacjach interwencji kryzysowej istnieje potrzeba włączania problematyki płci do europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony zgodnie z rezolucją ONZ nr 1325⁽¹⁴⁾ i europejską rezolucją z listopada 2000 r. w sprawie udziału kobiet w pokojowym rozwiązywaniu konfliktów.

2.3.8.5 Polityka Biura Pomocy Humanitarnej Komisji Europejskiej (ECHO) powinna traktować w sposób priorytetowy pomoc i wsparcie finansowe, dla kobiet, które doznały przemocy uwarunkowanej płcią, popełnionej w okresach konfliktów, a po zakończeniu konfliktu zbrojnego także dochodzenie zadośćuczynienia przy wykorzystaniu mechanizmów prawa międzynarodowego.

2.4 Część II: Poprawa zarządzania dla równości kobiet i mężczyzn

2.4.1 Równość płci osiągnąć można jedynie przy jednoznacznym zaangażowaniu najwyższych ośrodków władzy. Komisja propaguje równość kobiet i mężczyzn we własnych szeregach⁽¹⁵⁾ i posiada pewną liczbę struktur zajmujących się zagadnieniami płci, odnotowując znaczne osiągnięcia w tym zakresie. Niemniej nadal potrzeba znacznych postępów w kluczowych obszarach wymienionych w analizowanym planie działań, co wymaga poprawy zarządzania na wszystkich szczeblach: instytucji unijnych, państw członkowskich, parlamentów, partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego. Na poziomie krajowym zasadniczą rolę odgrywa wsparcie ministrów ds. równego statusu kobiet i mężczyzn.

2.4.2 Komitet zaleca wzmocnienie struktur istniejących na szczeblu Komisji w celu propagowania równości kobiet i mężczyzn, poprzez większą konsekwencję i systemy współpracy w ramach sieci, a także wzmocnienie mechanizmów dialogu i konsultacji ze zorganizowanym społeczeństwem obywatelskim. Należy zapewnić większe wsparcie i uznanie dla organizacji kobiecych na szczeblu krajowym, a także większą synergię w oparciu o zasadę demokracji uczestniczącej.

2.4.3 Ponadto EKES opowiada się za obowiązkowym wprowadzaniem problematyki płci do głównego nurtu życia politycznego i społecznego oraz za szkoleniem podnoszącym poziom świadomości w dziedzinie równości płci w ramach struktury instytucjonalnej UE.

2.4.4 Komitet zaleca także ustanowienie w Komisji Europejskiej w ramach Dyrekcji Generalnej ds. Budżetu grupy roboczej ds. sporządzania budżetu pod kątem płci oraz dokonywanie corocznej, odrębnej oceny wpływu budżetu UE z perspektywy płci.

2.4.5 EKES uważa, że dla zapewnienia realizacji celów ustanowionych w planie działania zasadnicze znaczenie ma monitorowanie osiągniętego postępu. Przegląd śródkresowy, przewidziany na 2008 r., powinien posłużyć również do dalszego rozwoju odpowiednich rozwiązań — w razie konieczności innych niż zastosowane w obszarach polityki określonych do tej pory — na okres do 2010 r. oraz w odniesieniu do dalszego monitorowania efektów planu działania.

Bruksela, 13 września 2006 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów — Wkład Komisji w okres refleksji i plany na przyszłość: „Plan D dla demokracji, dialogu i debaty” COM(2005) 494 końcowy, URL: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/pl/com/2005/com/2005_0494pl01.pdf

⁽¹⁴⁾ Patrz: <http://www.peacewomen.org/un/sc/1325.html> (przyjęty w dniu 31 października 2000 r.)

⁽¹⁵⁾ Patrz: załącznik III do Komunikatu